

“KLASİK VE MODERN ÇİNCE” İLE “GELENEKSEL VE BASİTLEŞTİRİLMİŞ İMLER” ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR KARŞILAŞTIRMA

A CONCEPTUAL COMPARISON OF “CLASSICAL-MODERN CHINESE” AND “TRADITIONAL-SIMPLIFIED CHARACTERS”

Tuğba AKGÜR*

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Türkiye

Ö Z E T

Çin dili, “klasik Çince (文言文)”, “modern Çince (现代汉语)”, “geleneksel imler (繁體字)” ve “basitleştirilmiş imler (简体字)” olmak üzere dört temel bileşenden oluşmaktadır. Bu dört bileşen arasında bazı kavramsal, yapısal, tarihsel ve toplum-dilbilimsel farklar yer almaktadır. Çinceyi yabancı dil olarak öğrenenler tarafından bu dört unsur zaman zaman birbirine karıştırılmakta, özellikle “klasik Çince” ile “geleneksel imler” arasındaki ayrım belirsiz kalabilmektedir. Bu çalışma, söz konusu kavram karmaşasını gidermek amacıyla, Çincenin bu dört kavramına tanımsal bir açıklık sağlamanın yanında, toplum-dilbilimsel, pedagojik yaklaşımlar ve kültürel bellek bağlamlarında karşılaştırmalı bir çerçevede incelemektedir. Çalışmanın tümce çözümleme bölümünde ise modern ve klasik içerikler geleneksel ve basitleştirilmiş imlerle yazılarak karşılaştırılmış, aynı tümcenin dört farklı biçimi anlam yoğunluğu, sözdizimsel yapı ve tümce algısı bakımından çözümlenmiştir. Çalışma, bu dörtlü dil yapısının “dil-yazı eksenleri” olarak anlaşılmasının hem dilbilimsel netlik hem de sosyokültürel analiz açısından verimli bir çerçeve sunduğunu göstermektedir. Klasik Çince tarihsel derinlik ve kültürel birikimi, geleneksel imler kültürel süreklilik ve etimolojik şeffaflığı, basitleştirilmiş imler modernleşme ve kitlesel okuryazarlık hedeflerini, modern Çince ise dilin demokratikleşmesi ve sade bir dilin merkeze alınmasını temsil etmektedir. Bu dörtlü yapının temsil ettiği bağlamların anlaşılması Çin dilini analiz etmek için büyük bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Çince, Modern Çince, Geleneksel İmler, Basitleştirilmiş İmler.

A B S T R A C T

The Chinese language consists of four fundamental components: “Classical Chinese (文言文)”, “Modern Chinese (现代汉语)”, “Traditional Characters (繁體字)”, and “Simplified Characters (简体字)”. Between these four components, there exist certain conceptual, structural, historical, and sociolinguistic differences. Learners of Chinese as a foreign language sometimes confuse these four elements, and the distinction between “Classical Chinese” and “Traditional Characters” in particular may remain ambiguous. This study, aiming to resolve the aforementioned conceptual confusion, not only provides definitional clarity regarding these four concepts of the Chinese language but also examines them within a comparative framework in the contexts of sociolinguistics, pedagogical approaches, and cultural memory. In the sentence analysis section of the study, modern and classical contents are written and compared using traditional and simplified characters, and four different forms of the same sentence are analyzed in terms of semantic density, syntactic structure, and sentence perception. The study demonstrates that understanding this fourfold linguistic structure as “language-script axes” offers a productive framework both for linguistic clarity and sociocultural analysis. Classical Chinese represents historical depth and cultural accumulation, Traditional Characters represent cultural continuity and etymological transparency, Simplified Characters represent modernization and the goals of mass literacy, and Modern Chinese represents the democratization of language and the centering of plain speech. Understanding the contexts represented by this fourfold structure is of great significance for analyzing the Chinese language.

Keywords: Classical Chinese, Modern Chinese, Traditional Characters, Simplified Characters.

* Sorumlu Yazar (Corresponding author): Tuğba Akgür, tugbaakgur@duzce.edu.tr.

Gönderilme Tarihi (Received): 05.04.2026, Kabul Tarihi (Accepted): 20.04.2026, Yayın Tarihi (Published): 26.06.2026.

Atıf Bilgisi (Citation Details): Akgür, T. (2026). “Klasik ve Modern Çince” İle “Geleneksel ve Basitleştirilmiş İmler” Üzerine Kavramsal Bir Karşılaştırma, *Doğu Dilleri Dergisi*, 11 (1), 50-63. http://dx.doi.org/10.61134/audodilder.1923446.

Dergimizde yayımlanan çalışmaların telif hakları yazarlarda olup, CC-BY-NC lisansı altında açık erişim olarak yayımlanmaktadır. The copyright of the articles published in our journal remains with the authors, and the articles are published in open access under the CC BY-NC licence.

Giriş

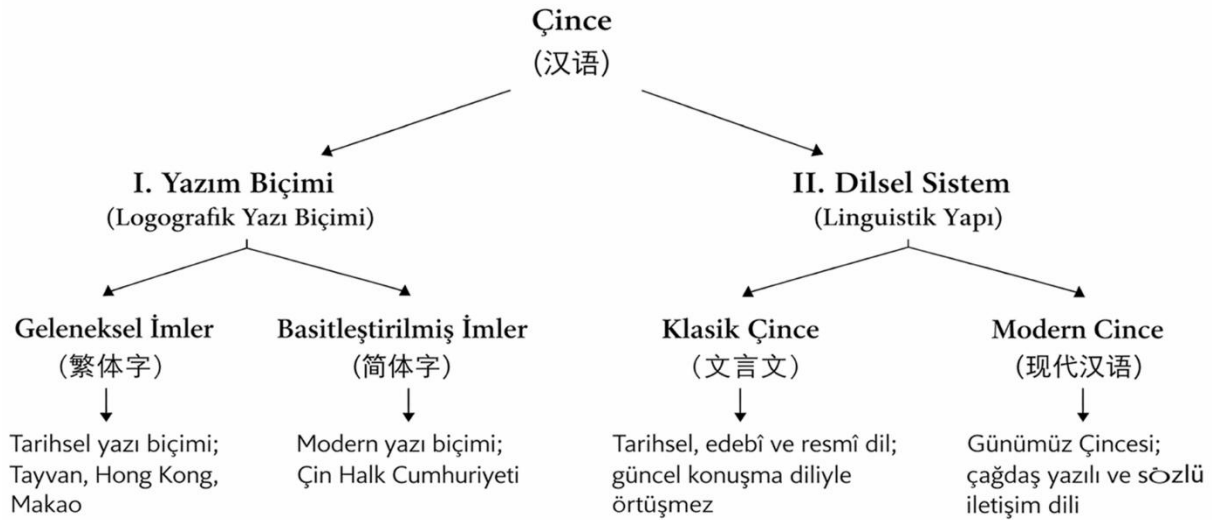
Çin yazı sistemi, insanlık tarihinin en eski ve uzun süre kesintisiz kullanılan yazı sistemlerinden biri olarak, dilbilimsel ve kültürel açıdan önemli bir konumda bulunmaktadır. Shang Dönemi'ne (MÖ 1600-1027) ait kemik ve bronz yazıtlarından itibaren izlenebilen bu yazı sistemi, yaklaşık üç bin yılı aşkın bir süre boyunca farklı siyasal rejimlere, felsefi akımlara ve eğitim reformlarına rağmen resimsel biçimlerde ve entelektüel üretimdeki merkezi rolünde belirli bir sürekliliği korumuştur (Qiu, 2000, s. 60-62) ve bu süreklilik, Çin uygarlığının tarihsel bilincini ve kültürel birliğini sağlayan en önemli unsurlardan biridir. 20. yüzyılın başından itibaren Çin toplumunun modernleşme, ulus-devlet inşası ve kitle eğitimi hedefleri doğrultusunda, yazı sistemi üzerinde köklü müdahaleler kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu müdahaleler, erken dönemlerde alfabetik sisteme geçiş ve Latin kökenli yazıların kullanımı gibi önerileri, Pinyin¹ standardizasyonunu ve nihayetinde 1950'ler ve 1960'larda gerçekleştirilen kapsamlı “im basitleştirme” reformlarını içermektedir (Mair, 2010, s. 53). Tüm bu tarihsel süreçte, yazı sadece bir iletişim aracı olmaktan çıkmış, aynı zamanda dil politikası, kimlik oluşturma ve kitlesel okuryazarlık gibi alanlarla iç içe geçen bir zemine dönüşmüştür. Çin dilinin geçirmiş olduğu bu karmaşık tarihi süreç, bugün Çin dilinin dört temel bileşeni olan “klasik Çince (文言文)”, “modern Çince (现代汉语)”, “geleneksel imler (繁体字)” ve “basitleştirilmiş imler (简体字)” arasındaki ilişkinin yanlış anlaşılmasına neden olmaktadır. Sinoloji alanyazınında ve Çinceyi yabancı dil olarak öğrenenler arasında bu kavramlar zaman zaman yanlış biçimde algılanmakta veya birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Özellikle “klasik Çince eşittir geleneksel imler” ve “modern Çince eşittir basitleştirilmiş imler” gibi indirgemeci varsayımlar tarihsel gerçekliğe uymamaktadır. Buradaki önemli ayrım, klasik Çincenin hem geleneksel hem de basitleştirilmiş imlerle yazılabilen bir dil olmasıdır. Geleneksel ve basitleştirilmiş imler ise modern Çince veya klasik Çince için kullanılabilen iki farklı yazı sistemidir. Çalışmanın amacı, Çincenin bu kavramsal karmaşasını gidermek ve bu dörtlü yapıyı ayrıntılı olarak analiz etmektir. Bu doğrultuda, ilk olarak klasik Çince ve modern Çinceyi birer dilsel sistem olarak, geleneksel ve basitleştirilmiş imleri ise iki farklı yazı sistemi olarak net biçimde ayırmak ve kavramsal netlik sağlamak amaçlanmıştır. İkinci olarak ise, bu ayrımı bir başlangıç noktası kabul ederek, bu sistemleri tarihsel gelişim, yapısal özellikler, toplum-dilbilimsel dağılım ve pedagojik yansımalar açısından karşılaştırmaktır. Bu analizi gerçekleştirmek üzere “dil-yazı eksenleri” kavramından yararlanarak temel dil sistemi içindeki klasik Çince, modern Çince, geleneksel imler ve basitleştirilmiş imler gibi farklı unsurların tek yönlü hiyerarşik bir ilişki yerine, karşılıklı etkileşim içindeki bileşenler olarak görülmesi (Coulmas, 2013, s. 231) amaçlanmaktadır. Dil-yazı eksenindeki her bir bileşen, kültürel süreklilik veya modernleşme olmak üzere tarihsel bir ideali ve farklı bir sosyal işlevi temsil etmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde kavramsal bir çerçeve çizilerek klasik Çince ile geleneksel/basitleştirilmiş imler arasındaki kategorik ayrım açıkça ortaya konulmaktadır. Kavramlar arasında tarihsel ve yapısal karşılaştırma yapılarak klasik ve modern Çincenin dil olarak, geleneksel ve basitleştirilmiş imlerin ise yazı biçimi olarak evrimi tartışılmaktadır. Ayrıca bu dörtlü sistemin toplum-dilbilim boyutuna odaklanılarak, im biçimlerinin nasıl kimlik göstergesine dönüştüğü ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın beşinci bölümü bu dört bileşenin pedagojik ve kültürel etkilerini değerlendirmekte, özellikle etimolojik şeffaflık ve öğrenme dengesini incelemektedir. Son bölümde ise tümce örnekleri üzerinden çözümlemeler sunularak (klasik yoğunluk ve modern şeffaflık), klasik-modern tümce algısı üzerindeki etkiler somut hale getirilmektedir.

Çincede Dilsel Sistem ve Yazım Biçimi Ayrımı

Çin yazı kültürünün incelenmesinde karşılaşılan en temel zorluklardan biri, bu dile ait temel kavramların sıklıkla birbiriyle karıştırılmasıdır. “Klasik Çince (文言文)”, “modern Çince/Mandarin (现代汉语/普通话)”, “geleneksel imler (繁体字)” ve “basitleştirilmiş imler (简体字)” kavramları yabancı dil olarak Çince öğrenenler arasında ve hatta alanyazında yanlış kullanılabilir. Bu dört kavramı daha iyi anlamak için öncelikle şu ayrımı yapmak gerekir: yazı sistemi ile dilin kendisi (dilbilgisi, sözcük dağarcığı, sözdizimi vb.) birbirinden farklı unsurlardır. Geleneksel ve basitleştirilmiş imler birer yazı sistemi iken, klasik Çince ve modern Çince aynı dilin tarihi ve modern dilbilgisel sistemleridir. Klasik Çince, antik Çin'de yazılı dilin standart formudur. Toplumun günlük konuşma dilinden çok farklı, son derece yoğun ve özlü bir yapıya sahiptir çünkü tarihi, felsefi ve edebî metinlerin dilidir. Modern Çince ise günümüzde ana dil olarak konuşulan ve yazılan canlı bir dildir. Modern Çince, klasik Çinceye kıyasla daha açıktır, daha çok çift heceli sözcük içerir ve standartlaştırılmış bir dilbilgisine sahiptir.

¹ 拼音 (Pinyin), Çin Halk Cumhuriyeti tarafından 1958 yılında resmî olarak kabul edilen ve Çince sözcüklerin Latin harfleriyle yazılmasını sağlayan fonetik bir sistemdir.

Şema 1. Çin Dilini Oluşturan Bileşenler

Bu ayrımı daha da netleştirmek için, yazı sistemi seçimi (geleneksel veya basitleştirilmiş imler) ile dilin kendisinin seçimi (klasik veya modern Çince) birbirinden bağımsız kararlar olarak düşünülebilir. Örneğin, bir metin hem modern Çince dilbilgisi ve sözcük dağarcığı kullanılarak hem de geleneksel imlerle yazılabilir. Aynı metin, basitleştirilmiş imlerle de yazılabilir. Diğer yandan, tarihi bir klasik Çince metin de daha kolay öğrenim için günümüz baskılarında özellikle Çin ankarasında basitleştirilmiş imler kullanılarak yeniden basılabilir. Böyle bir durumda dilin yapısı yine de klasik Çince kalmış olur. Bu durum, Çince öğrenenlerin bir metni okurken hem hangi dilsel sistemin hem de hangi yazı sisteminin kullanıldığını ayırt edebilmesini gerektirir.

Tablo 1. Kavramların Ayrımı

Kavram	Çince Adı	Ait Olduğu Kategori	Açıklama
Klasik Çince	文言文 (Wényánwén)	Dilsel Sistem	Tarihsel, edebî ve dilbilgisel açıdan modern Çince'den farklı olan yazı dili/kayıt dilidir.
Modern Çince (Mandarin)	现代汉语 (Xiàndài Hànyǔ)	Dilsel Sistem	Günümüzün standartlaştırılmış ulusal dilidir (Mandarin).
Geleneksel İmler	繁體字 (Fántǐzì)	Yazım Biçimi	Çizgi sayısı daha fazladır. Hem modern hem de klasik Çincenin yazımında kullanılabilir.
Basitleştirilmiş İmler	简体字 (Jiǎntǐzì)	Yazım Biçimi	Geleneksel imlerin basitleştirilmesiyle (çizgi sayısının azaltılmasıyla) oluşturulmuştur. Hem modern hem de klasik Çincenin yazımında kullanılabilir.

Kavramların bu şekilde net olarak ayrıştırılması Çincenin tarihsel süreklilik içinde nasıl evrildiğini anlamak açısından önemlidir. Bu ayrım sayesinde geleneksel ve basitleştirilmiş imlerin aynı dilin farklı yazı biçimleri olduğu, birinin diğerinden daha doğru veya üstün olmadığı, aksine coğrafi, politik ve kültürel bağlamlara dayalı farklı kullanım alanları olduğu görülür. Benzer şekilde, modern Çincenin klasik Çince'den tam bir kopuş olmadığı, onun üzerine inşa edilmiş ve içinde sayısız klasik Çince deyim (成语) ve tarihsel referans da

barındıran modern bir dil olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, bu dört kavramı birbirinden bağımsız ama ilişkili olarak değerlendirmek, Çin dilinin derinliğini kavramak ve güncel dili etkin bir şekilde öğrenmek için oldukça önemlidir.

Klasik Çincenin Dilsel Yapısı

Klasik Çince, 20. yüzyılın başlarına kadar resmi, entelektüel ve edebî yazımda kullanılan, modern Çince'den büyük ölçüde farklılaşan, yüksek derecede standartlaşmış bir kayıt dilidir. Zhou Hanedanı'nın (周朝 MÖ 1122-256) sonlarına doğru standartlaşan bu dil, sonraki binlerce yıl boyunca Çin'in farklı coğrafyalarındaki konuşma dillerinden bağımsız bir üst dil işlevi görmüştür (Mair, 2010, s.25). Klasik Çince, öncelikle sözcük dağarcığı ve kendine has sözdizimsel özellikleriyle modern Çince'den ayrılmaktadır. Klasik Çincenin başlıca özelliklerini, “sözdizimsel yoğunluk”, “kip partikülleri işlevi” ve “tek hecelik-çok işlevsellik” olmak üzere üç başlıkta sıralamak mümkündür. Bu başlıklar aşağıda sırasıyla açıklanmış ve örneklerle somutlaştırılmıştır.

Klasik Çince, modern Çince'ye kıyasla daha az bağlaç ve edat kullanır. Tümle yapılarının çoğu eksiltmelidir. Özne, nesne ve bazı edatlar bağlamdan kolayca çıkarılabilirler için sıklıkla düşürülür. Bu durum, metinlerin en fazla anlamı en az imle iletilme özelliğini güçlendirir ve anlam yoğunluğunu artırır.

Klasik Çince'de “之” (onu, ona, -nın), “也” (-dır), “矣” (-dır, artık ... oldu), “乎” (mı/mi? acaba?) gibi partiküller, modern Çincenin dilbilgisi partiküllerinden 的 (-nin/-nın), “了” (-di/-dı), “吗” (mı? mi?) farklı olarak kiplik, vurgu ve retorik işlevleri üstlenir ve böylece tümcenin anlam inceliklerini belirler (Pulleyblank, 1995, s. 116). Bu özellikleri örnek tümce üzerinde görmek daha açıklayıcı olacaktır:

“(Bunu) ancak şimdi bilmek, (artık) çok geç sayılır.”

Klasik Çince versiyonu:

今而知之，可谓晚矣。

Jīn ér zhī zhī, kě wèi wǎn yǐ.²

Modern Çince versiyonu:

现在才知道这个，可以说太晚了。

Xiànzài cái zhīdào zhège, kěyǐ shuō tài wǎnle.

Klasik Çince metinlerde sıkça karşılaşılan ve zamansal bir işaretleyici olan “今” (şimdi, bugün) ile ardından gelen bağlaç “而” bu zaman ifadesini fiile bağlayarak eylemin zamanla olan ilişkisini vurgular ve örnek tümce üzerinde “şimdi gelip...” veya “ancak bugün...” gibi bir anlam katar. Fiil olan “知” (bilmek, öğrenmek) ve nesne zamiri “之” (onu, bunu) birlikte “onun bilincine varmak” anlamını taşır. Dolayısıyla bu öbek, “ancak bugün bunu bilmek” şeklinde yorumlanabilir. Tümcenin yargı bildiren ikinci kısmı ise değerlendirme ve kesinlik bildiren yapılar içerir. İhtimal, olasılık belirten “可” ile “谓” (demek, adlandırmak) birleşerek, “...denilebilir” veya “...sayılır” anlamını oluşturur. “晚” (geç, gecikmiş) bu değerlendirmenin niteliğini belirlerken tümce sonunda, klasik metinlere özgü bir tümce sonu partikülü olan “矣” ifadeye tamamlanmışlık ve kesinlik duygusu katarak, bir pişmanlık veya hayıflanma tonu yükler (Pulleyblank, 1995, s.117). Bütün bu unsurlar bir araya geldiğinde, “Bunu (ancak) şimdi bilmek, (artık) çok geç sayılır.” anlamı ortaya çıkar ve geçmişte edinilmesi gereken bir bilginin geç bir zamanda idrak edilmesinin doğurduğu üzüntüyü ifade eder.

Sözdizimsel yoğunluk açısından klasik Çince versiyonda, aynı tümcenin modern Çince versiyonunda zorunlu olan “bu” anlamındaki “这个” zahirine yer verilmemiş, onun yerine iyelik edatı olan “之” kullanılmıştır. Ayrıca, “demektir” anlamını veren “谓” fiilinden sonra özne açıkça tekrarlanmamış, eksilteli bir yapı tercih edilmiştir. Kip partikül işlevi bağlamında ise tümce sonundaki “矣” partikülü, Modern Çince'deki basit geçmiş zaman işaretleyicisi “了”dan farklı olarak, durumdaki değişikliğe ve “artık çok geç olmuş olma” haline vurgu yaparak zamansallık katmaktadır.

Aynı örnek tümceyi hece yapısı açısından ele alırsak, klasik Çincenin ağırlıklı olarak tek heceli sözcüklerden oluştuğunu görebiliriz. Bir biçimibirim, bağlamına göre isim, fiil, sıfat veya zarf gibi birden fazla sözcük sınıfı işlevi görebilir. Yukarıda verilen örnek üzerinde açıklamak gerekirse, “知” gibi tek heceli bir sözcüğün hem “bilmek” fiilini hem de “bilgi” ismini karşılayabilmesinde ve bağlama göre işlev

² Bu çalışmada yer alan tüm Çince ifadelerin ve örneklerin aktarımında uluslararası standart pinyin transkripsiyon sistemi esas alınmıştır.

değiştirebilmesinde bu özellik görülür. Bu yapı, anlamın bağlam ve sözcükler arasındaki ilişkilerden çıkarılmasını zorunlu hale getirir. Modern Çince'de bu çok işlevsellik büyük ölçüde kaybolmuş ve çok heceli sözcükler baskın hale gelmiştir.

Klasik Çincenin yukarıda sıralanan bu özellikleri, onu modern Çince'den ve geleneksel veya basitleştirilmiş yazı biçimlerinden ayrı bir dilsel sınıf haline getirmektedir. Bu yönüyle, klasik Çincenin tarihsel bağlamda Latincenin konuşulan dillerden koparak sadece yazı dili haline gelmesi yaygın olarak benzetilmektedir. Latince gibi klasik Çince de binlerce yıl boyunca Çin dil sahasında kültürel, bilimsel ve siyasi ortak iletişim dili görevini sürdürmüştür (Mair, 2010, s.20).

Klasik Çincenin Kökleri

Klasik Çincenin kökeni, MÖ 11. yüzyıla uzanan Zhou Hanedanı (周朝 MÖ 1046-256) edebi ve tarihsel metinlerine kadar geriye gitse de asıl standartlaşma, İlkbahar-Sonbahar (春秋 MÖ 770-476) ve Savaşan Devletler (战国 MÖ 475-221) dönemlerinde, özellikle Konfüçyüschü ve diğer felsefi akımların metinleriyle gerçekleşmiştir (Mair, 2010, s.70-72). Bu dönemde üretilen metinler, klasik Çincenin sözdizimsel esnekliğini ve yüksek anlam yoğunluğunu ortaya koymaktadır. Klasik Çince bu dönemde hem biçimsel hem de sözdizimsel açıdan belirgin biçimde sabitlenmiş, fiil-nesne ilişkileri ve partiküllerin kullanımı standart bir yapıya kavuşmuştur (Pulleyblank, 1995, s.12). Han sonrası (MS 220) dönemde klasik Çince, Çin'in farklı coğrafyalarında yeni sözlü dillerin ve lehçelerin ortaya çıkmasına rağmen resmi yazı, bürokrasi ve edebiyat alanlarında baskınlığını sürdürmüştür. Zamanla yazı dilinin sözlü dilden bağımsızlaşması, merkezi otoritenin farklı lehçe grupları üzerinde ortak bir idari dil aracılığıyla denetim kurmasına olanak tanımıştır (Norman, 1988, s.83). Dolayısıyla klasik Çinceye ve klasik metinlere hâkim olmak, tarih boyunca kültürel üstünlüğün ve bürokratik gücün temel göstergesi hâline gelmiştir. Bu önemli rol, Batı Avrupa'da Latincenin konuşma dillerinden bağımsız bir entelektüel iletişim aracı olarak üstlendiği işleve benzetilir (Harbsmeier, 1998, s. 100). Her iki durumda da yazı dili, siyasi ve kültürel meşruiyetin taşıyıcısı olarak işlev görmüştür.

Modern Çincenin Dilsel Yapısı

Modern Çince 20. yüzyılın başlarındaki dil reformları ve 1919 Yeni Kültür Hareketi'yle (新文化运动) hız kazanmış olan Halk Dili (白话文) hareketi sonucunda standartlaşan, temelini Kuzey Çin Mandarin ağızlarından alan ve günümüzde de evrimleşmeye devam eden bir dil sistemidir. Klasik Çincenin aksine, modern Çince yazılı bir edebiyat geleneğinden değil, Pekin ağızına dayalı olarak standartlaştırılan konuşma dilinden türemiştir (Chappell ve Peyraube, 2014, s. 137). Modern Çincenin dilsel yapısını şekillendiren özellikleri “çok heceli sözcüklerin varlığı”, “dilbilgisel işaretleyicilerin kullanımı” ve “sözdizimsel şeffaflık” olmak üzere üç ana başlık altında özetlemek mümkündür.

Klasik Çincenin tek heceli sözcük yapısı, Modern Çince'de büyük oranda iki veya daha fazla heceden oluşan bileşik sözcüklere (合成词) dönüşmüştür. Bu dilsel evrim, Orta Çince'den (MS 600-1000) itibaren ses dizgesindeki sadeleşme sonucu artan eşseslilik sorununa bir çözüm olarak ortaya çıkmıştır (Harbaugh, 1998). Örneğin, “言 yán” (konuşma/k) gibi tek heceli bir kök, modern Çince'de “言语 yányǔ” (konuşma), “言论 yánlùn” (açıklama) ve “言辞 yáncí” (söylem) gibi anlamı daha belirgin ve bağlamdan bağımsız birimlere dönüşmüştür.

Modern Çince'de tümcedeki dilbilgisel rolleri ve ince anlam farklarını belirtmek için klasik Çincenin belirsiz partikülleri yerine görevi netleşmiş ve kesin kurallara bağlanmış yardımcı sözcükler ve yapılar kullanılır. Tamlayıcı partikül olan “的 de”, fiil yönelimi belirteci “把 bǎ”, ve görünüş (aspect) partikülleri olan “了 le”, “过 guò” ile “着 zhe” gibi öğeler, modern Çince sözdiziminin işlevsel çerçevesini oluşturmaktadır (Chappell ve Peyraube, 2012). Bu işaretleyiciler, dilbilgisel ilişkileri kodlayarak dilin analitik yapısını güçlendirmiştir.

Modern Çincenin en belirgin özelliği, klasik Çincenin yoğun, eksiltmeli ve bağlama dayalı yapısının yerini standart bir “özne-fiil-nesne” düzeninin, açık bağlaçların ve sözdizimsel olarak genişletilmiş tümce yapılarının almış olmasıdır. Bu evrim, anlamın büyük ölçüde sözcük diziliminden ve dilbilgisel işaretleyicilerden çıkarıldığı, öğrenilebilirliği ve iletişimsel verimliliği daha yüksek bir sistem yaratmıştır (Huang vd. 2009). Tüm bu özellikleriyle modern Çince, sabit bir yazı sistemi olmaktan çok, küreselleşme ve dijital iletişim gibi unsurların da sürekli olarak şekillendirmeye devam ettiği canlı bir varlıktır. Bu nedenle, modern Çincenin dilsel yapısını yalnızca geleneksel veya basitleştirilmiş imlerden oluşan bir yazı sistemi değil, aynı zamanda standartlaştırılmış bir ses dizgesi, sözdizimi ve dilbilgisinden oluşan, sosyokültürel bağlamla sürekli etkileşim halinde olan bir bütün olarak düşünmek gerekmektedir.

İki Yazım Biçimi Olarak Geleneksel ve Basitleştirilmiş İmler

Geleneksel ve basitleştirilmiş imler, aynı dili yazmak için kullanılan birbirinden farklı görünümlere sahip iki ayrı yazı sistemidir. Her ikisi de Çin yazı sisteminin im temelli yapısına dayanır ve her iki yazı sisteminde de her bir im, bir heceyi ve bu heceye karşılık gelen bir anlam birimini temsil etmektedir (Sampson, 2015).

Çince geleneksel ve basitleştirilmiş imler arasındaki fark, alfabe değişimi ya da Türkiye’nin Osmanlıcadan Latin alfabesine geçişi gibi bir farklılık değildir. Daha ziyade aynı kökten türeyen iki farklı yazım kuralıdır. Geleneksel imler, Han Hanedanından (汉朝 MÖ 206–MS 220) itibaren standartlaşan ve matbaa teknolojileriyle pekiştirilen, imlerin çizgi sayısının fazla olduğu, etimolojik kökleri daha açık biçimde yansıtan formlarıdır ve hâlen Tayvan, Hong Kong ve Macau’da resmî olarak kullanılmaktadır. Basitleştirilmiş imler ise Çin Halk Cumhuriyeti’nin 1950’ler ve 1960’lardaki reformları sonucunda, geleneksel imlerin yaklaşık %30’unun çizgi sayısı azaltılarak basitleştirilmiş formlarıdır. Yazı sistemindeki basitleştirme sadece çizgi sayısını azaltmakla kalmamış, bazı durumlarda geleneksel imlerin içerdiği bileşenleri, anlamı veya sesi belirten kök parçaları³ da ortadan kaldırarak veya ikame ederek anlamsal şeffaflığı azaltmıştır. Fakat bu durum imin biçim-ses eşleşmesini değil sadece görsel biçimini değiştirmiştir. Özetlemek gerekirse, modern Çinceyi okuyan veya yazan biri, seçtiği yazı biçimine bağlı olarak ya geleneksel ya da basitleştirilmiş imleri kullanır. Klasik Çince bir metin ise, metnin yazıldığı coğrafi bölgeye göre geleneksel imler (Tayvan, Hong Kong) veya basitleştirilmiş imler (anakara Çin, Singapur) kullanılarak yazılabilir. Bu durum, yazı sisteminin sadece bir kodlama aracı olduğunu net bir şekilde göstermektedir.

Geleneksel İmlerden Basitleştirilmiş İmlere Geçiş

Çince basitleştirilmiş imler, Çin Halk Cumhuriyeti’nin 1950’lerde başlattığı geniş kapsamlı bir dil reformunun sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Reformun arkasındaki temel ideolojik motivasyon, Çin toplumunun okuryazarlık oranının artması ve Çin yazısının karmaşık formlardan arındırılmasıydı. Bu ayrıntı, yazı sisteminin bir araç olarak kullanılmasının yanında aynı zamanda ulus-devlet inşasının ve yeni kimliğin sembolik bir aracı olarak da kullanıldığını göstermektedir (Zhou, 2004). Reform süreci 1956 tarihli “Basitleştirilmiş Çince İm Şeması” (汉字简化方案) ve 1964 tarihli “Basitleştirilmiş İm Listesi” (简化字总表) olmak üzere iki temel resmileştirme adımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu resmileştirme adımlarıyla birlikte açıklanan kurallar çerçevesinde yaklaşık 2200’den fazla im doğrudan veya bileşenleri aracılığıyla basitleştirilmiştir. Dolayısıyla basitleştirme reformları, grafiksel indirgeme ve etimolojik yapının yeniden tanımlanmasına dayalı çok yönlü bir dönüşümü kapsamaktadır. Modern Çin yazı sisteminin standardizasyonuna öncülük eden bu süreçte, çeşitli yapısal basitleştirme yöntemleri belirlenmiş, böylece hem okuryazarlık politikalarının hem de im biçimbiriminin çerçevesi yeniden şekillenmiştir (Norman, 1988, s.260-261).

İmlerin basitleştirilmesi birkaç farklı yöntemin bir arada uygulanmasıyla gerçekleştirilmiştir. Bunların başında çizgi sayısının azaltılması gelmektedir. İmler, anlamsal içerikleri korunarak daha az çizgiyle yeniden biçimlendirilmiştir. İkinci önemli yöntem, tarihsel el yazısı ve akıcı yazı (草書) formlarının standart yazıya aktarılmasıdır. Bu yolla halk arasında zaten yaygın olan kısaltmalar resmî statü kazanmıştır. Üçüncü yöntem ise ses bileşeni değişimidir. Ses-anlamsal bileşik imlerde karmaşık ses unsurları, daha basit unsurlarla ikame edilmiştir. Bu son yöntem, akademik çevrelerde tartışma konusu olmaya devam etmektedir, zira ses yapısı değiştiğinde imler arasındaki tutarlılık zedelenilmekte ve im tanıma güçleşebilmektedir (Norman, 1988, s.261). Nitekim bazı eleştirmenler, özellikle el yazısı formlarına dayalı dönüşümlerin yazı sisteminin içsel bütünlüğünü zedelediğini ileri sürmüştür.

Reformun toplumsal boyutu da en az yapısal boyutu kadar önem taşımaktadır. Tarihsel olarak geleneksel imler, eğitilmiş seçkinlerin tekeli altında kalmış, köylü ve işçi sınıfı nüfusun büyük bölümü için yazıya erişim oldukça zorlaşmıştır. Bu bağlamda basitleştirme hareketi, yalnızca dilbilimsel bir reform olarak değil, aynı zamanda siyasi bir demokratikleştirme projesi olarak da önem kazanmıştır. Reformların başlangıçta ciddi akademik direnişle karşılaştığı bilinmektedir. Öte yandan basitleştirme reformunun okuryazarlık üzerindeki somut etkisi, bazı araştırmacılar tarafından örgün eğitimin yaygınlaştırılması ve zorunlu okul politikaları gibi diğer eşzamanlı faktörlerle iç içe geçtiği gerekçesiyle tartışmalı bulunmaktadır (Zhou, 2004). Tüm tartışmalara rağmen basitleştirilmiş imler, yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren anakarada resmî yazı formu olarak yerini sağlamlaştırmıştır.

Çin Yazısında Toplum-Dilbilim Bağlamı

³ 部首 Bùshǒu (Radical), Çince imlerin anlamı ya da sınıflandırıldığı anlamsal kategori hakkında ipuçları veren, genellikle imin solunda, üstünde veya çevresinde yer alan parçadır.

Çin yazı sisteminin dörtlü bileşeni, toplum-dilbilimsel açıdan basit bir çeşitlilik olmanın ötesinde, modern Çin dünyasının kimlik, ideoloji ve kültürel süreklilik tartışmalarını da doğrudan yansıtan güçlü göstergelere dönüşmüştür. Özellikle yazı eksenlerinin coğrafi ve politik dağılımı, modern Çin dünyasının kimlik, ideoloji ve kültürel süreklilik tartışmalarını doğrudan yansıtmaktadır. Basitleştirilmiş imler, bugün Çin Halk Cumhuriyeti ve Singapur'un resmi yazı biçimidir. Buna karşın, geleneksel imler ise Tayvan, Hong Kong ve Makao'da resmi yazı biçimi olarak varlığını sürdürmektedir. Bu ayrışma, yazı biçimlerini siyasal sınırları aşan kültürel göstergeler haline getirmiştir. Tayvan'da geleneksel imlerin korunması, teknik veya pedagojik bir tercih olmanın yanında, Çin Halk Cumhuriyeti'nden farklı bir ulusal-kültürel kimlik vurgusunun da bir parçasıdır. Bu bağlamda Tayvan'da geleneksel imler, anakara Çin'in reformları ve özellikle Kültür Devrimi⁴ sırasında maruz kaldığı kültürel yıkıma karşılık, Çin kültürel mirasının kesintisiz taşıyıcısı olduğu savıyla kuvvetlenmiştir (Mair, 2010, s.53). Çin dilindeki bu biçimsel ayrışmaya rağmen, dil ekseninde yer alan klasik Çince, Çin dilinin kullanıldığı tüm bölgelerde varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Klasik Çince farklı bölgelerdeki müfredatlarda farklı yoğunluklarda yer alsa da Çin Halk Cumhuriyeti, Tayvan ve Hong Kong'da edebiyat, tarih ve felsefe eğitiminin önemli bir parçası olarak ortak kültürel bir birikim olmaya devam etmektedir. Modern Çince içinde de klasik Çincenin varlığı, dört imli atasözleri ve deyimler gibi kullanımlar aracılığıyla kendisini göstermeye devam etmektedir. Bu kalıplar resmî söylem, bürokrasi dili ve edebî dilde otorite ve kültürel derinlik sağlayarak, siyasi ayrılıklara rağmen paylaşılan bir kültürel belleği canlı tutmaktadır (Mair, 2010). Geldiğimiz dijital çağda, sosyal medya platformları ve çevrimiçi ortamlar geleneksel ve basitleştirilmiş imlerin isteğe göre kullanımını mümkün kılmıştır. Kullanıcılar, sosyal medya platformları ve çevrim içi ortamlarda coğrafi konumlarına bakmaksızın, hedef kitleye, aidiyetine veya duygusal tercihiye göre farklı yazı biçimlerini seçebilme imkânına sahiptir. Geleneksel imleri kullanmak bir nostalji veya kültürel özgünlük arayışını ifade ederken, iki yazı biçimini de akıcı biçimde kullanabilmek, Çin dünyasına ait dilsel yetkinliğin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu durum, dil-yazı eksenlerindeki etkileşimin yeni teknolojik imkânlarla birlikte farklı kültürel ve siyasi anlamlar kazanabildiğini göstermektedir.

İki Farklı Yazım Biçiminin Pedagojik ve Kültürel Etkileri

Çince im sistemleri arasındaki tercih, öğrenenin hedefleri, erişmek istediği toplumsal veya kültürel ortam ve zamansal kaynaklarla yakından ilişkilidir. Kısa sürede iletişim odaklı yeterlik hedefleyen bir öğrenen için basitleştirilmiş imler, öğrenme sürecini önemli ölçüde hızlandırarak daha çabuk yazma ve okuma becerisi kazandırabilir çünkü yazı karmaşıklığının azalması, sınırlı ders saatleri içinde Çince öğretmek zorunda olan dil programları için görece pratik bir çözüm sunar. Buna karşın, klasik metinlere doğrudan erişim, Tayvan veya Hong Kong akademik çevreleriyle etkileşim, kaligrafi gibi geleneksel sanatlar veya tarihi belgelerle çalışmayı hedefleyen öğrenenler için geleneksel imler önemli bir gerekliliktir çünkü bu imler Çin'in yazılı mirasının büyük çoğunluğuna ulaşma imkânı sağlamaktadır.

Çin dili eğitimcileri arasında geleneksel imlerin anlamlandırma sürecinde daha fazla etimolojik şeffaflık sunduğu, imin kök parçalarının ve bileşenlerinin imin anlamıyla olan tarihsel ilişkisini daha görünür kıldığı yönünde yaygın bir görüş bulunmaktadır. Bu şeffaflık anlambilimsel-biçimbilimsel bağlantıları güçlendirerek ileri düzeydeki sözcük bilgisini destekleyebilmektedir (Shen-Ke, 2007). Örneğin, geleneksel “親 qīn” (akraba) imi, akrabalığın temelini imde yer alan ve “görmek” (見 jiàn) anlamına gelen bileşenle ilişkilendirir. Yakınlık, yüz yüze görüşülebilen kişilerle kurulan somut bir bağdır. Basitleştirilmiş versiyonu olan “亲 qīn” ise bu “görmek” bileşenini tamamen çıkararak akrabalık kavramını görsel temas fikrinden koparmıştır. Bu da imin ardındaki kavramsal ipucunun kaybolmasına neden olur. Benzer şekilde, “電 diàn” (elektrik) imi, “雨 yǔ” (yağmur) ve “申 shēn” (şimşek) bileşenlerini barındıran birleşik bir yapı sunarak elektrik olgusunun kökenine işaret eder. Basitleştirilmiş formu olan “电 diàn” ise bu tarihsel sembolü basitleştirerek anlama dair ipuçlarını yok etmektedir.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere geleneksel im sistemi anlambilimsel-biçimbilimsel bağlantıları daha görünür kılmakta, basitleştirilmiş sistem ise bu tür ipuçlarını zayıflatmaktadır. Buna rağmen basitleştirilmiş imler özellikle Çin ankarasında Çin halkının okuryazarlık oranını artırdığı ve Çincenin ikinci dil olarak öğrenildiği durumlarda sınırlı ders saatleri içinde daha fazla sözcük tanıma imkânı sağladığı için modern dil eğitimi programlarında genel iletişimsel yeterliği destekleyen bir strateji olarak desteklenmektedir. Çince bu iki im sistemi arasındaki ayrım, dilbilimsel ve pedagojik faydaların ötesinde, kültürel bellek, ideoloji ve kimlik aidiyeti ile güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Geleneksel imler Çin'in yazılı mirasıyla doğrudan ilişki kuran biçimler olarak görülür. Antik metinlerin büyük çoğunluğunun, tarihi belgelerin ve klasik

⁴ 文化大革命 (Wénhuà Dàgéming), Çin Komünist Partisi Genel Sekreteri Mao Zedong'un iktidardaki son 10 yılı içinde (1966-1976) Çin Devrimi'nin ruhunu yeniden canlandırmak için başlattığı hareket.

edebiyatın bu formda oluştuğu düşünüldüğünde, geleneksel imlerin kültürel bellekle güçlü bir bağ taşıdığı görülmektedir (Qiu, 2000, s. 45). Çince geleneksel imler tarihsel sürekliliğin ve kültürel özgünlüğün bir sembolü olarak işlev görürken, basitleştirilmiş imler 20. yüzyıl Çin modernleşmesinin ve özellikle de sosyalist dönemdeki kitlesel eğitim ve sanayileşme projelerinin sembolü hâline gelmiştir (Wang, 2019). Çin Halk Cumhuriyeti’nin im reformunun yazıyı kolaylaştırmak ve Çin halkının okuryazarlık oranını artırarak ulusal birliği pekiştirmek amacıyla yapıldığı düşünülürse, basitleştirilmiş imlerin modernleşmiş ulusun ortak yazısı olduğu düşüncesinin genel kabul gördüğü söylenebilir.

Karşılaştırmalı İnceleme

Bu bölümde, Çince tümcelerın dört farklı sunum biçiminin (klasik Çince, modern Çince, geleneksel imler ve basitleştirilmiş imler) tümce algısı, anlam üretimi ve dilsel yoğunluk üzerindeki etkileri, sunulan örnek tümceler üzerinden tartışılacaktır.

Örnek 1. “Üniversite kütüphanesinde kitap okuyor.”

Geleneksel imlerle klasik Çince versiyonu:

於大學書館讀書 veya 館中讀書
Yú dàxué shūguǎn dúshū Guǎn zhōng dúshū

Geleneksel imlerle modern Çince versiyonu:

他在大學圖書館裡讀書。
Tā zài dàxué túshūguǎn lǐ dúshū.

Basitleştirilmiş imlerle modern Çince versiyonu:

他在大学图书馆里读书。
Tā zài dàxué túshūguǎn lǐ dúshū

Bu dört düzeyde karşılaştırma, Çince dil sisteminin çok boyutlu yapısını gözler önüne sermektedir. Bu tümce örneğini üç farklı açıdan karşılaştırmak mümkündür. “Modern ve klasik Çince” arasındaki fark sözdizimi, anlam yoğunluğu ve özne kullanımı gibi dilbilimsel düzeydedir. Modern tümcedeki “他在...裡” yapısı, özneyi (他, o) ve yer belirtecini (在...裡, içinde) açıkça ve zorunlu olarak ortaya koyan analitik bir dil yapısını yansıtır. Buna karşın, klasik Çince, özne çoğu durumda bağlamdan çıkarılabilir veya üstü kapalı bırakılabilir. Klasik metinlerde yaygın olan “於” edatı hem yer zarfı işlevi görür hem de “-de/-da” anlamını yoğunlaştırılmış bir biçimde verir. Örnek tümcenin klasik Çincesinin daha yoğun olan versiyonu ise, özneyi tamamen silerek yalnızca mekân (館中) ve eylemi (讀書) bırakır. Klasik Çincenin bu hali, bağlama yüksek derecede bağımlı kalınan yoğun anlatım tarzını yansıtmaktadır. Bu yoğunluk, aynı bilginin daha az imle aktarılması anlamına gelir ve bu da klasik Çince metinlerin modern okuyucu için neden daha zor olduğunu açıklamaktadır. Modern Çince metinler ise klasik Çinceye kıyasla daha fazla işlevsel sözcük kullanmaktadır.

Aynı örnek üzerinden “geleneksel imler ve basitleştirilmiş imler” düzeyindeki fark, yalnızca imlerin biçimsel yapısıyla ilgilidir. Anlamsal veya sözdizimsel açıdan tümceler arasında hiçbir fark yoktur. “大學 / 大学” (üniversite) ve “圖書館 / 图书馆” (kütüphane) gibi sözcüklerdeki imlerin çizgi sayısı ve görsel karmaşıklık düzeyi belirgin biçimde değişir. İmlerde çizgi sayısının azalması öğrenen için im karmaşıklığının azalmasını ve yazma süresinin kılmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla basitleştirilmiş imler özellikle modern eğitimde, okuma hızını ve el yazısı etkinliğini artırmayı hedeflerken, geleneksel imler biçimsel zenginliği ve imin tarihsel yapısını korur (Lin, 2019).

Yukarıdaki aynı örnekte “geleneksel ve basitleştirilmiş” imlerle yazılan klasik Çince içerik karşılaştırmasında ise klasik Çince metinlerin hem geleneksel hem de basitleştirilmiş imlerle yazılabildiği görülmektedir. Bu özellik, aynı örnek tümce üzerinden aşağıdaki gibi açıklanabilir:

Geleneksel imlerle klasik Çince:

於大學書館讀書
Yú dàxué shūguǎn dúshū

Basitleştirilmiş imlerle klasik Çince:

于大学书馆读书

Yú dàxué shūguǎn dúshū

Buradaki fark yine yalnızca biçimseldir. “於 / 于” ve “讀 / 读” örneklerindeki gibi biçimsel değişimler yalnızca görsel karmaşıklığı etkilerken, kullanılan klasik sözdizimi, sözcük sayısı ve anlam üretimi tamamen aynıdır. Bu özellik klasik Çincenin yazı biçiminden bağımsız bir dil sistemi olduğunu ve yazı reformunun, diğer adıyla basitleştirmenin, sözdizimsel derinliği veya anlamsal özü değiştirmedini, yalnızca biçimsel yüzeyi etkilediğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, klasik metinlere erişim, im sistemi seçiminden ziyade, klasik Çince dilbilgisi ve sözcüklerin anlam bilgisine bağlıdır (Norden, 2019). Benzer örnekleri Çince klasik tümceler üzerinden de vermek mümkündür.

Örnek 2. “Öğrenmek ve zamanı geldiğinde uygulamak, mutluluk değil midir?” (Konfüçyüs, Konuşmalar)

Klasik Çince versiyonu:

學而時習之，不亦說乎

Xué ér shí xí zhī, bù yì shuō hū

Geleneksel imlerle açıklanmış versiyonu:

學習了並且時常溫習，不也很高興嗎？

Xuéxíle bìngqiě shícháng wēnxí, bù yě hěn gāoxìng ma?

Basitleştirilmiş imlerle açıklanmış versiyonu:

学习了并且时常温习，不也很高兴吗？

Xuéxíle bìngqiě shícháng wēnxí, bù yě hěn gāoxìng ma?

Klasik versiyonda “öğrenmek” sözcüğü “學” ve “習” gibi tek imle yoğun anlam taşıırken, basitleştirilmiş versiyonda “学习” ve “温习” gibi çok heceli yapılara dönüşmüştür. Klasik Çince soru, şüphe, ünlem gibi pek çok anlama gelebilen “乎” partikülü, modern Çince sadece soru eki işlevine sahip “吗” partikülüne dönüşmüştür. Benzer şekilde “說” iminin klasik Çincedeki “hoşnut olmak” anlamı, modern Çince “konuşmak” anlamının baskınlaşması nedeniyle çoğu Çince okuyucusu için artık doğrudan anlaşılabilir değildir. Bu yüzden modern çevirilerde “高兴” (mutlu, neşeli) gibi açık sözcüklerle yeniden ifade edilir. Bu tek örnek, klasik Çincenin yüksek anlam yoğunluğuna sahip olması, modern Çincenin açıklayıcı, şeffaf söylemi tercih eden yapısı ve son olarak basitleştirilmiş imlerin, klasik metni iletme kapasitesini ortadan kaldırmadan sadece im formunda modernleşmeyi yansıtmaları olmak üzere üç önemli noktayı ortaya koymaktadır.

Örnek 3. “Savaş sanatı, düşmanı savaşmadan yenmektir.” (Sun Zi, Savaş Sanatı)

Klasik Çince versiyonu:

不戰而屈人之兵，善之善者也。⁵

Bīngfǎ zhī jī, bù zhàn ér qū rén zhī bīng.

Geleneksel imlerle açıklanmış versiyonu:

戰爭藝術的最高境界，是在不用戰鬥的情況下就使敵人的軍隊屈服。

Zhànzhēng yìshù de zuìgāo jìngjiè, shì zài bù yòng zhàn dòu de qíngkuàng xià jiù shǐ dírén de jūnduì qūfú.

⁵ Çin klasiklerinin dijital olarak yer aldığı resmi kaynak olan Chinese Text Project’te geçen orijinal ifade şöyledir: 是故百戰百勝，非善之善者也；不戰而屈人之兵，善之善者也。

Basitleştirilmiş imlerle açıklanmış versiyonu:

战争艺术的最高境界，是在不用战斗的情况下就使敌人的军队屈服。

Zhànzhēng yìshù de zuìgāo jìngjiè, shì zài bù yòng zhàn dòu de qíngkuàng xià jiù shǐ dírén de jūnduì qūfú.

Yukarıdaki örnekte görüldüğü üzere, klasik tümcenin 11 imle ilettiği anlam, modern Çince açıklamada 20’den fazla imle verilmektedir. Klasik Çince hem ritmik hem de anlamsal açıdan yoğun bir yapı sunmaktadır. Modern Çince açıklama ise bu yoğunluğu çözerek çağdaş okurun kolayca kavrayacağı düz bir anlatıma dönüştürmektedir. Klasik Çince de biçimbirimlerin birleşerek nasıl anlam katmanları oluşturduğunu daha net şekilde görmek için önce biçimbirimlerin anlamını tek tek açıklamak gerekir:

兵法之極，不戰而屈人之兵。

Bīngfǎ zhī jí, bù zhàn ér qū rén zhī bīng.

兵 + 法 → savaş + sanat(1)

之 → ...nın

極 → zirvesi

(不) + 戰 → savaş(ma)mak

而 → fakat (ama yine de)

屈 → eğmek/teslim almak

Bu ifadelerdeki anlatımda, klasik Çincenin felsefi söylemleri yoğunlaştırma gücü ortaya çıkmaktadır. Savaşmaksızın (ama yine de) boyun eğdirmek. “兵法之極” ifadesindeki “極”, “en yüksek nokta” anlamının yanında, “bir öğretinin nihai amacı, stratejinin zirvesi” anlamlarını da taşır. Modern Çince de bu çok boyutluluk düz bir “最高境界” (en yüksek seviye) ifadesine dönüşür ve böylece anlamsal alan daralarak belirginleşir. “不戰而屈” (savaşmadan boyun eğdirmek) ifadesinin birleşimi hem olumsuzluk hem bağlaç hem de sonuç bildiren yapıyı sıkıştırarak birleştirir. Buradaki “而” sadece bağlaç değildir. “Bu süreçte”, “böylelikle”, “üstelik” gibi nedensel bağlantıları üstlenen çok işlevli bir birimdir. Modern Çince de ise bu tek im, “在不用战斗的情况下就...” (savaşmaya gerek bırakmadan...) gibi çok sözcüklü bir yapıya evrilir. “屈人之兵” yapısında “屈” (eğmek, teslim almak) fiili yalnızca fiziki bir eğdirmeyi değil, “karşı tarafın iradesini kırmayı”, “moral üstünlüğü ele geçirmeyi” ve “savaş öncesi psikolojik zaferi” de kapsar. Modern Çince de ise bu tür ayrıntıların karşılanabilmesi için “使敌人的军队屈服” (düşman ordusuna boyun eğdirmek) şeklinde açıklayıcı ve netleştirici bir ifade gerekir. Klasik Çince de bu 11 biçimbirim, tümce kurmanın yanında sanki mantıksal ve felsefi bir dünya kurmaktadır. Modern Çince ise bu dünyayı tarif eden bir haritaya benzetilebilir. Klasik Çince, odaklanarak üzerinde düşünülme ve içselleştirilme için, modern Çince ise anlaşılma ve açıklamak için ideal dil yapılarıdır.

Sonuç

Bu çalışma, Çin dilinin dört temel bileşeni olan klasik Çince, modern Çince, geleneksel imler ve basitleştirilmiş imler arasındaki ilişkiyi “dil-yazı eksenleri” çerçevesinde ele alarak hem kavramsal netlik hem de sosyokültürel analiz açısından zemin oluşturmayı amaçlamıştır. Bu yaklaşım, “klasik Çince = geleneksel imler” ve “modern Çince = basitleştirilmiş imler” gibi indirgemeci bir yaklaşımın dilbilimsel ve tarihsel açıdan yanlış ve yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Zira dil ve yazı eksenlerinin birbirinden bağımsız değişkenler olarak işlenmesi, her iki eksenindeki tarihsel dönüşümlerin, dilde sözlü dile dayalı modernleşme yazıda ise biçimsel basitleşme olarak, eşzamanlı fakat birbirinden ayrı süreçler halinde gerçekleşmesini mümkün kılmıştır. Tümce çözümleme bölümünde sunulan karşılaştırmalar, biçimsel farklılıkları belgelemenin yanında, birçok açıdan dikkat çekici sonuçlar ortaya koymaktadır. Klasik Çincenin anlam yoğunluğunun bir üslup tercihi olmadığı, biçimbirimlerin çok boyutlu anlam alanlarını eşzamanlı olarak harekete geçiren dilbilgisel bir strateji olduğu anlaşılmaktadır. Bu yoğunluk, modern Çinceye yapılan açıklamalı çevirilerde açık biçimde bir anlam daralmasına dönüşmektedir. Modern Çinceye geçişte kaybolan şey, metni anlam üretiminin belirli bir partikülünden çıkaran ve okuyucuya zorlu bir yorumlama gerekliliği sunan dilsel ortamdır. Dolayısıyla klasik Çince, anlam ilişkilerini kurma biçimi bakımından modern Çinceye köklü biçimde ayrılan bir bilişsel süreç olarak da değerlendirilebilir. Bu çerçevede, klasik Çince eğitiminin modern dil programlarında taşıdığı önem hem dilbilimsel hem de kültürel bellek boyutunda öne çıkmaktadır. Toplum-dilbilimsel açıdan

değerlendirildiğinde, çalışma yazı sistemlerinin dili kodlayan tarafsız araçlar değil, tarihsel süreçlerde şekillenmiş ve siyasi, ideolojik anlam yükleri taşıyan göstergeler olduğunu ortaya koymaktadır. Geleneksel ve basitleştirilmiş imlerin coğrafi dağılımı, dil planlamasının kitlesel okuryazarlık gibi somut hedeflerin ötesinde siyasal sınır çizme işlevi de üstlenmektedir. Öte yandan, dijital çağda coğrafi sınırların ötesine geçen im tercihlerinin kimlik göstergesi olarak işlemeyle yazı biçiminin bireysel bir ifade aracına dönüşmesi, dil planlamasının üst dil düzeyinde değil, mikro-sosyolojik etkileşim düzeyinde de işlediğini göstermektedir. Pedagojik açıdan çalışmanın ortaya koyduğu en kritik sonuç ise im sistemi seçiminin öğrencinin hedeflerinden bağımsız ele alınamayacağıdır. Geleneksel imlerin sunduğu etimolojik şeffaflık, öğrenme sürecinde anlambilimsel-biçimbilimsel bağlantıları güçlendirebilmekte ve bu da kelime edinimini ileri düzeyde destekleyebilmektedir. Bununla birlikte, bu avantajın nesnel ölçekler aracılığıyla ve kontrollü deneysel araştırmalarla doğrulanması, pedagojik alanyazında hâlâ tartışmalıdır. Basitleştirilmiş imlerin işlevsel iletişim hedefli programlardaki avantajı inkâr edilemez olsa da bu sistemin uzun vadeli sözcük edinimi ve metinsel anlama becerisi üzerindeki etkilerine ilişkin araştırmalar hâlâ oldukça sınırlıdır. Bu boşluk, Çince eğitim araştırmalarına daha etkin biçimde dahil edilmesi gereken bir alanı işaret etmektedir. Dil-yazı eksenleri çerçevesi, bu araştırmalar için de bir başlangıç noktası olabilir. Örneğin, hangi dilsel sistemin (klasik/modern) hangi yazı biçimiyle (geleneksel/basitleştirilmiş) öğretilmesinin öğrenci kazanımlarını nasıl ve hangi boyutlarda etkilediği konusu alanyazında eksik kalan konular arasındadır. Çalışmanın bazı sınırlılıkları da göz önünde bulundurulmak gerekirse, çalışmada öne sürülen iddialar, belirli tümce örneklerinin niteliksel çözümlemesine dayandığından, bu bulguların büyük ölçekli derlem verileriyle desteklenmesi gelecek araştırmalar için önemli bir alan olacaktır. Çalışmada yer alan dil-yazı eksenleri modeli, yalnızca Sinoloji ve Çince yabancı dil eğitimi alanlarında değil, Japoncanın çoklu yazı bileşenleri gibi karmaşık dil-yazı ilişkisi taşıyan diğer dil sistemlerinin incelenmesinde de karşılaştırmalı bir analiz çerçevesi olarak uygulanabilir niteliktedir.

Extended Abstract

The Chinese linguistic tradition represents one of the world's oldest continuously documented language systems and encompasses a complex interaction between language and script. Within this tradition, four concepts frequently emerge in both Sinological scholarship and Chinese language education. Classical Chinese (文言文), Modern Chinese (现代汉语), Traditional Characters (繁體字), and Simplified Characters (简体字). Despite their centrality to the study of Chinese language and culture, these concepts are often misunderstood or conflated, particularly by learners of Chinese as a foreign language. A widespread misconception equates Classical Chinese with Traditional Characters and Modern Chinese with Simplified Characters, an assumption that overlooks the fundamental distinction between linguistic systems and writing systems. This article seeks to clarify these conceptual ambiguities by examining the historical, structural, sociolinguistic, pedagogical, and cultural relationships among these four components. The study employs the language-script axis framework as its analytical perspective, distinguishing language from script and treating Classical and Modern Chinese as linguistic systems, while traditional and simplified characters are regarded as alternative orthographic representations. Rather than constituting successive stages of a single evolutionary process, these components are better understood as interrelated yet independent dimensions shaped by distinct historical developments and sociocultural functions. Classical Chinese represents a highly condensed literary language characterized by syntactic economy, semantic density, extensive ellipsis, and multifunctional grammatical particles. For centuries, it functioned as the principal medium of administration, philosophy, historiography, and literary production throughout the Chinese cultural sphere. Modern Chinese, by contrast, emerged through language reforms and vernacularization movements during the late nineteenth and early twentieth centuries. Grounded primarily in spoken Mandarin varieties, it exhibits greater syntactic transparency, more explicit grammatical marking, and an expanded reliance on polysyllabic vocabulary. The transition between the two therefore represents not merely a linguistic change but a fundamental shift in educational philosophy, language ideology, and cultural practice. Traditional characters preserve historical forms and maintain a relatively high degree of etymological transparency, continuing to serve as the official writing system in Taiwan, Hong Kong, and Macau. Simplified Characters, introduced through script reform policies in the People's Republic of China during the 1950s and 1960s, were designed to reduce graphic complexity and promote mass literacy. Although simplification substantially altered the visual structure of numerous characters, it did not fundamentally affect the grammatical or semantic properties of the language itself. Crucially, both Classical and Modern Chinese

may be rendered in either character system, confirming that language and script operate as independent dimensions. From a sociolinguistic perspective, writing systems function not only as instruments of communication but also as markers of cultural identity and political affiliation. Traditional Characters are frequently associated with cultural continuity and classical heritage, whereas Simplified Characters have become closely linked with modernization and state-led language planning. Nevertheless, Classical Chinese continues to operate as a shared cultural resource across Chinese-speaking communities through canonical literature, philosophical texts, and idiomatic expressions. The pedagogical implications of this distinction are equally significant. The choice between Traditional and Simplified Characters should be guided by learners' educational objectives rather than assumptions concerning linguistic superiority. Simplified Characters may facilitate more rapid development of literacy and communicative competence, while Traditional Characters provide greater access to historical sources and reveal morphological and etymological relationships less visible in simplified forms. The advantages of each system therefore depend on learners' goals and instructional contexts. Comparative analyses of identical sentences expressed in Classical and Modern Chinese, transcribed in both character systems, demonstrate that differences between the two linguistic registers arise from syntactic structure, semantic density, and discourse organization, whereas differences between character systems remain graphic in nature and do not alter the underlying linguistic structure. These findings reinforce the argument that script reform affected orthographic representation rather than the language itself. In conclusion, the language-script axis framework provides a productive model for understanding the relationships among these four components. Linguistic modernization and script reform constitute parallel yet independent historical processes, and recognizing their autonomy contributes to greater conceptual clarity within Chinese linguistics as well as a deeper understanding of the cultural, political, and educational forces that have shaped the Chinese written tradition. The framework may further serve as a valuable analytical tool for investigating other linguistic traditions characterized by complex relationships between language and writing systems.

ETİK BEYAN BİLGİLERİ (ETHICS):

*Bu çalışma, bilimsel ve etik ilkelere uygun olarak hazırlanmış, yararlanılan tüm kaynaklar kaynakçada belirtilmiştir. Yapay zekâ tabanlı araçlardan yalnızca sınırlı ölçüde dil ve ifade düzenlemesi amacıyla yararlanılmış olup, çalışmanın bilimsel içeriği ve tüm akademik sorumluluğu yazar(lar)a aittir.

*This study was conducted in accordance with scientific and ethical principles, and all sources used have been properly acknowledged in the references. Artificial intelligence-based tools were used only to a limited extent for language and expression editing. The scientific content of the study and full academic responsibility for it rest entirely with the author(s).

KAYNAKÇA

- Chappell, H., & Peyraube, A. (2012). Grammaticalization in Sinitic languages. In B. Heine & H. Narrog (Eds.), *The Oxford handbook of grammaticalization* (pp. 328–350). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199586783.013.0065>
- Chappell, H., & Peyraube, A. (2014). The history of Chinese grammars in Chinese and Western scholarly traditions. *Language & History*, 57(2), 113–142. <https://doi.org/10.1179/1759753614Z.00000000032>
- Coulmas, F. (2013). *Writing and society: An introduction*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139061063>
- Harbaugh, R. (1998). *Chinese characters: A genealogy and dictionary*. Yale University Press.
- Harbsmeier, C. (1998). *Science and civilisation in China: Vol. 7, Part 1. Language and logic in traditional China*. Cambridge University Press.
- Huang, C.-T. J., Li, Y.-H. A., & Li, Y. (2009). *The syntax of Chinese*. Cambridge University Press.
- Konfüçyüs. *Konuşmalar [论语]*. Chinese Text Project. Erişim tarihi: 1 Nisan 2026, <https://ctext.org/analects/zhs>.
- Lin, C.-J. (2019). The psycholinguistics of Chinese discourse processing. In C. S. Sun & D. Zhang (Eds.), *The Routledge handbook of Chinese discourse analysis* (pp. 265–279). Routledge.
- Mair, V. H. (Ed.). (2010). *The Columbia history of Chinese literature*. Columbia University Press.
- Norman, J. (1988). *Chinese*. Cambridge University Press.
- Peyraube, A. (1996). Recent issues in Chinese historical syntax. In C.-T. J. Huang & Y.-H. A. Li (Eds.), *New horizons in Chinese linguistics* (pp. 161–213). Springer.
- Pulleyblank, E. G. (1995). *Outline of Classical Chinese grammar*. UBC Press.
- Qiu, X. (2000). *Chinese writing* (G. L. Mattos & J. Norman, Trans.). Society for the Study of Early China.
- Sampson, G. (2015). *Writing systems: A linguistic introduction* (2nd ed.). Stanford University Press.
- Shen, H. H., & Ke, C. (2007). Radical awareness and word acquisition among nonnative learners of Chinese. *The Modern Language Journal*, 91(1), 97–111. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.2007.00511.x>
- Sun Zi. *Savaş sanatı [孫子兵法]*. Chinese Text Project. Erişim tarihi: 1 Nisan 2026, <https://ctext.org/art-of-war>
- Van Norden, B. W. (2019). *Classical Chinese for everyone: A guide for absolute beginners*. Hackett Publishing Company.
- Wang, D. (2019). *Language ideology and order in rising China*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-981-13-3483-2>

Zhou, Q. (2004). The creation of writing systems and nation establishment. In M. Zhou & H. Sun (Eds.), *Language policy in the People's Republic of China* (pp. 51–66). Springer. https://doi.org/10.1007/1-4020-8039-5_4